

Baragova pot

Uvod

Hoja je osnovni način premikanja ljudi. Tudi misijonar med ameriškimi Indijanci, Friderik Baraga, po katerem se pot imenuje, je prehodil na stotine kilometrov. Barago so domačini poimenovali kar 'Duhovnik na krpljah', ker je s tem pripomočkom za hojo po globokem snegu v ostrih zimah prepotoval dolge poti, da je dosegel oddaljena indijanska plemena na obalah Velikih jezer v Severni Ameriki. Baraga je s svojo dejavnostjo preprečeval, da belci Indijancev ne bi preselili v rezervate, odvrčal jih je od alkohola, jih poučeval kako se sadi in vzgaja sadna drevesa in jim tako omogočil boljše življenje. Sam je živel zelo preprosto. Pred vsakim napornim delom je dolge ure molil.

Baragova pohodniška pot povezuje nekatere kraje iz misijonarjeve mladosti in nam pomaga približati duha pustolovskega misijonarja, ki ga je papež Benedikt XVI. razglasil za častitljivega Božjega služabnika in je sedaj svetniški kandidat.

Pot je krožna in jo lahko začnete kjerkoli. Naš opis pa se začne in konča v Trebnjem.

Na kratko o poti

Parkiranje: Trebnje, pri župnijski cerkvi Marijinega vnebovzetja ali nasproti cerkve pri Baragovi galeriji. Parkiranje je brezplačno.

Čas hoje, dolžina in višina: 6 ur zmerne hoje; 20,1 km (varianta 1) ali 19,2 km (varianta 2), 820 m skupne pridobljene nadmorske višine, najvišja točka: Trebni vrh (581 m), najnižja točka: Dobrnič (242 m)

Pot: Trebnje - Trebanjski grad - Odrga (varianta 1) - Velika in Mala jama (varianta 2) - Trebni vrh - Vrh-trebnje - Šahovec - Dobrnič - Vavpča vas - Železno - Knežja vas - Mala vas - Luža - Grič - Belšinja vas - Benečija - Trebnje

Primernost: Tura je primerna za vse, ki zmorejo zmerno hoditi več ur. Pot ni nikjer nevarna ali izpostavljena in vodi večinoma skozi gozdove, travnike in vasi. Večinoma hodimo po naravnem terenu, asfalta ni veliko. Pot lahko prehodite v vseh letnih časih.

Zanimivosti ob poti: Cerkev Marijinega vnebovzetja v Trebnjem, Trebanjski grad, Velika in Mala jama, Trebni vrh, obeležje 15. poldnevnika v vasi Vrh-trebnje, cerkev svetega Jakoba, cerkev svetega Duha v Šahovcu, cerkev svetega Jurija v Dobrniču, cerkev svete Neže, gradič Mala vas – rojstna hiša misijonarja Friderika Barage.

Geozakladi: Na Baragovi poti je moč najti 9 geozakladov (glejte: www.geocaching.com). Sedem jih je postavljenih prav z namenom opisovanja zanimivosti na poti.

1. Baragova pot – Trebnje, 2. Baragova pot - Trebanjski grad, 3. Baragova pot - Velika jama, 4. 15. Poldnevnik, 5. Baragova pot – Šahovec, 6. Baragova pot – Dobrnič, 7. Baragova pot - Vavpška gmajna, 8. Baragova pot - Mala vas, 9. Prometna nesreča

Žigi: V gostilni Hom v Trebnjem (trenutno ga še ni), v gostilni Škerjanec v Dobrniču in v Mali vasi v gradiču.

Zemljevid: Zemljevid z Geopedije

Podroben opis poti

Celotna pot je označena s ploščicami z Baragovo silhueto, ki so opremljene s smernimi puščicami. Navzgor obrnjena puščica kaže na pot naprej, navzdol obrnjene pa pot nazaj. Pot je označena v obe smeri. Na nekaterih delih je pot označena tudi z veliko črko 'B' in puščico, narisano na drevesih.

1. Trebnje - Vrhtrebnje (varianta 1: 3,5 km/varianta 2: 2,6 km; 1 ura 15 minut)

- Od cerkve Marijinega vnebovzvetja v Trebnjem (*geozaklad: Baragova pot - Trebnje*) se odpravimo proti jugu. Po slabih 100 m prečkamo železniško progo, reko Temenico in staro cesto Ljubljana - Novo mesto. Po stopnicah se vzpnemo do Trebanjskega gradu (*geozaklad: Baragova pot - Trebanjski grad*)
- Ob grajskem zidu se odpravimo kakih 80 m do kažipot, ki je odcep poti na dve varianti:
Varianta 1: Malo daljša varianta naše poti vodi levo proti vasi Odrge, do koder hodimo večinoma po gozdni poti. Pred vasjo zavijemo desno v klanec, da pridemo do podvoza pod avtocesto. Pot nadaljujemo po cesti približno 100 m, nato zavijemo desno v gozd na markirano pot, ki se zložno vije skozi bukov gozd. Na višini kakih 400 m se nam z desne pridruži pot, ki vodi od Trebanjskega gradu mimo Velike in Male jame (varianta 2).
Varianta 2: Po planinski poti se skoraj po ravnem napotimo dobrih 100 m proti zahodu, kjer se obrnemo levo v strmino proti avtocesti. Po mostu prečkamo avtocesto in se vzpnemo po 91 stopnicah. Tu so vidni ostanki bivšega Trebanjskega smučišča. Prečkamo makadamsko cesto, se odpravimo naravnost v gozd in se po kakih 50 m odcepimo levo proti Veliki in Mali jami. Pot se vije skozi predel imenovan Bukovje, ki prav dobro opisuje tudi gozd skozi katerega se rahlo vzpenjamo. Priporočamo ogled Velike jame (*geozaklad: Baragova pot - Velika jama*).
- Po markirani poti se odpravimo naprej do Male jame. Po kakih 100 m pridemo na gozdno pot, ki z leve pripelje iz Odrge (varianta 1).
- Odpravimo se desno po gozdni poti, a že po 50 m zavijemo levo v hrib. Po kakih 150 m stopimo na širšo gozdno pot, ki z leve prav tako pripelje iz Odrge. Zavijemo desno in kmalu - po kakih 50 m - spet levo. Iz gozda stopimo na travnik in kmalu smo na asfaltu. Takoj zavijemo levo v gozd (oznaka "Vrh"). Na desni je kapelica Marije Pomočnice.
- Kmalu pridemo do asfalta, ki ga samo prečkamo. Tu je pot označena s črko "B", narisano na drevesih, ker tablice z Baragovo silhueto na tem območju iz neznanega razloga izginjajo. Na desni že opazimo planinski dom in malo naprej lovski dom.
- Kmalu stopimo na Trebni vrh (581 m), kjer je planinska vpisna knjiga. Na Trebnem vrhu se Baragova pot za kratek čas - le do Vrhtrebnja - pridruži Jakobovi poti, ki vodi iz Slovenske vasi pri Obrežju, preko Ljubljane do Trsta.
- Z vrha ni razgleda, zato se kaj hitro mimo oddajnika in lovskega doma spustimo do obeležja 15. poldnevnik (*geozaklad: 15. poldnevnik*). Še nekaj ovinkov in že smo pri obeležju 15. poldevnika in v vasi Vrhtrebnje, od koder je lep razgled po Dolenjski vse tja do Kuma, Kamniških Alp in Triglava.

POZOR DRUŽINE Z MALIMI OTROKI! Prav luštno pot opravimo, če naredimo le krogec po obeh variantah Baragove poti. Morda je priporočljivo, da se vzpenjamo po varianti 2 in se vračamo po varianti 1. Vmes raziščemo še Veliko jamo, ki bo za otroke prav gotovo atraktivna. Vzemite s seboj dobro luč in taka oblačila za v jamo, ki jih ni škoda umazati! Za celotno pot boste z malčki porabili kake 2 uri.

Cerkev Marijinega vnebovzetja: V Trebnjem si lahko ogledamo župnijsko cerkev Marijinega vnebovzetja. Župnijska cerkev Marijinega vnebovzetja daje s svojim bakrenim, v zeleno odetim zvonikom prepoznaven pečat mestu. Sedanja triladijska stavba je bila zgrajena na mestu starejše cerkve leta 1443 v stilu pozne gotike. Glavni oltar je delo rezbarja Janežiča s sliko Marijinega vnebovzetja, ki jo je naslikal Matevž Langus. Križev pot je prav tako delo Langusa, v prezbiteriju pa so Koželjeve freske.

Leta 1964 so med cerkvijo in župniščem raziskali praslovansko pokopališče in odkrili ostanke kanalizacije večje rimske zgradbe. Iz te dobe je v vežo cerkve vzidan relief treh poprsij, v župnišče pa je vzidan del napisnega kamna iz Jupitrovega svetišča. Cerkev so v času Turkov obdali z obzidjem, ki zdaj ni več vidno. Župnija Trebnje je bila v letih od 1799 do 1824 domača župnija škofa in misijonarja Friderika Barage. Pred njo stoji njegov kip, delo kiparja Franceta Goršeta iz leta 1978.

Trebanjski grad: V njem je med leti 1799 in 1812 bival Friderik Baraga. Kot 15-letni deček je Baraga podedoval grad in bil v letih 1812 in 1824 tako njegov lastnik. Na vrhu stopnic pred gradom stoji rimski lev, ki je tudi v trebanjskem grbu. Grad je bil zgrajen okoli leta 1000 in stoji na temeljih rimske stavbe. Žal je sedaj v precej žalostnem stanju in čaka boljših časov.

Velika in Mala jama: Velika jama je dolga kakih 80 m in je vredna ogleda. V njej je nekaj jamskega okrasja. Prav nič nevarnosti ni. Potrebujete le dobro svetilko. Takoj za vhodom v jamo, je strop nizek, tako, da se je treba čepe pomikati kakih 20 m. Potem se strop nekoliko dvigne in po kakih 50 m se na koncu odpre v dvorano, kjer je opaziti še en vhod v obliki brezna (tu izhod ni možen!). Mala jama ni tako zanimiva za obisk.

Trebnji vrh: 581 m visok hrib je prijeten vsakodnevni rekreativni cilj mnogih Trebanjcev. Iz Trebnjega ga dosežemo v dobri uri. Malo pod njim stojita planinski in lovski dom. Žal z vrha ni nobenega razgleda.

Obeležje 15. poldnevnika: Malo pod Trebnim vrhom in nad vasjo Vrhtrebnje leži obeležje 15. poldnevnika. Na kamniti mizi stoji bronasti relief Slovenije, v katerem so označena glavna mesta mestnih občin, pomembnejše razgledne točke po Sloveniji in potek 15. poldnevnika. V sklopu obeležja je tudi sončna ura. Od tu je lep razgled po Dolenjski vse tja do Kuma, Kamniških Alp in Triglava.

Cerkev svetega Jakoba: Baročna cerkev se prvič omenja leta 1526, v letu 1971 pa je bila prenovljena. V cerkvi sta dva oltarja: glavni leseni oltar je iz začetka 18. stoletja in je posvečen svetemu Jakobu, levi stranski oltar pa je posvečen sveti Heleni.

V cerkvi je tudi nekaj kipov iz 17. stoletja: v osrednji niši stoji kip svete Helene, v glavni niši kip svetega Jakoba starejšega, ob straneh sta kipa svetega Jakoba mlajšega in Filipa. V atiki je kip Marije z Jezusom, na ogredju pa še kipa dveh angelov.

V ladji cerkve sta dve barvni okni: blaženega Antona Martina Slomška in svetniškega kandidata Friderika Barage. Od leta 2001 je v cerkvi tudi barvno okno svetniškega kandidata Gnidovca, od leta 2003 pa svetniškega kandidata Antona Vovka in blaženega Alojzija Grozdeta.

Na severni strani cerkve je spomenik dr. Alojziju Šuštarju, ljubljanskemu nadškofu in metropolitu, ki je zaslužen za hitro priznanje državnosti republike Slovenije ob osamosvojitvi. Alojzij Šuštar je bil rojen v bližnji vasi Grmada.

2. Vrhtrbnje - Šahovec (2,3 km; 45 minut)

- Od cerkve svetega Jakoba se napotimo proti jugu na kolovoz, ki vodi mimo travnikov skozi gozdnate predele Smrečja. Pot je lepo speljana po gozdnih kolovozih ter poteh in se do vasi Šahovec večkrat razcepi. Na celotnem območju bodimo torej ZELO POZORNI na ploščice z Baragovo silhueto, ki nas bodo skozi lepe gozdove varno pripeljale do bajerja na koncu vasi Šahovec.
- Od bajerja se odpravimo proti vasi. Baragova pot se še pred vasjo odcepi desno proti Dobrniču, a do središča vasi je le 250 m. Vredno je narediti okljuk in si vsaj od zunaj ogledati cerkvico svetega Duha ali pa samo poklepetati s prijaznimi domačini.

Cerkev svetega Duha: Šahovec je gručasta vasica na spodnjem položnem delu zahodnega pobočja Vrha. V vasi je leta 2010 živel 60 prebivalcev. Na začetku vasi je podružnična cerkev Sv. Duha, ki se omenja že leta 1526, danes pa v njej ni več sledu o srednjem veku v katerem je nastala. Pod zvonikom je kamnit polkrožen portal, k ladji je prislonjen pravokotni prezbiterij, notranja oprema pa je iz 18. Stoletja. Cerkev ima samo en oltar, ki predstavlja binkoštni praznik. V oltarju je baročna plastika dvanajstih apostolov skupaj z Marijo, Jezusovo materjo, na katere prihaja Sv. Duh v podobi ognjenih plamenov. V tej cerkvi je maša najmanj dvakrat na leto in sicer na prvi prošnji dan in žegnanje na Binkošti.

V vasi Šahovec stoji cerkvica posvečena svetemu Duhu, ki jo prijazni domačini lepo obnavljajo. Cerkvica ima pod zvonikom še vedno vrvi, ki omogočajo ročno zvonjenje. Od cerkvice je lep razgled po pokrajini dol proti Dobrniču, naslednji točki Baragove poti.

3. Šahovec - Dobrnič (2,6 km; 45 minut)

- Če smo šli v vas, se vrnemo skoraj do bajerja in zavijemo levo na kolovoz. Če pa smo ogled vasi Šahovec spustili, stopimo kakih 70 m proti vasi in zavijemo desno na kolovoz, ki nas po 100 m popelje v gozd (*geozaklad: Baragova pot – Šahovec*).
- Kmalu pridemo do izrazitega ovinka v levo, kjer je narejeno nakladališče za hlode. Tu se Baragova pot odcepi levo navzdol na gozdno vlak, ki se blago spušča.
- Ko stopimo iz gozda na travnik, sledimo robu travnika, tako, da imamo grmovje in robidovje na naši levi. Po kakih 50 m pridemo do table, kjer lahko prečkamo grmovje. Če nam to uspe (včasih se robidovje zelo razraste), potem hodimo ob robu travnika, tako, da imamo grmovje na naši desni. Če zaradi robidovja ni mogoče prečkati grmovja, kar nadaljujemo po isti strani.
- Kmalu pridemo do makadamske poti, od koder je lep pogled nazaj na Šahovec. Po njej nadaljujemo pot do lepega, novega znamenja. Od tu nadaljujemo pot kar naravnost mimo drv in polomljenega bora ob robu pašnika (ne gremo levo dol po cesti).
- Ko pridemo v Dobrnič, zavijemo desno proti cerkvi sv. Jurija (*geozaklad: Baragova pot – Dobrnič*).

Dobrnič: Dobrnič je središče severnega dela Suhe krajine in največji kraj v Dobrniški kotlini. Prvič se ga omenja leta 1136, kot župnijo pa leta 1296. Staro jedro naselja je zaokrožen trg s cerkvijo svetega Jurija, v okolici pa je več arheoloških najdišč iz starejše kamene dobe. V bližini je vinorodno območje hriba Lisca in Šmavra.

Cerkev svetega Jurija: Prva cerkev na tem mestu je leta 1718 pogorela. Današnja cerkev, grajena v baročnem slogu, so začeli graditi leta 1777, bogoslužnemu namenu pa je bila predana leta 1785. Glavni oltar iz 19. stoletja je posvečen farnemu zavetniku svetemu Juriju, stranska oltarja v plitvih kapelah pa svetemu Antonu Padovanskemu in Žalostni Materi Božji.

V njej je ohranjen krstni kamen, kjer je bil krščen Friderik Baraga in tudi nekdanji ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar. Na desni strani od oltarja stoji Baragov doprnski kip, delo akademskega kiparja Alojzija Progarja. Spovednici so izdelani po načrtu znanega arhitekta Jožeta Plečnika.

4. Dobrnič - Mala vas (5,7 km; 1 ura 45 minut)

- Baragovo pot iz Dobrnica nadaljujemo proti severu. Po manj kot 100 m pri manjšem gasilskem domu, zavijemo desno na cesto Dobrnič - Grmada - Trebnje. Kmalu smo v Gorenji vasi.
- Na koncu Gorenje vasi zavijemo levo proti Vavpči vasi. Po dobrih 200 m na prvem odcepu zavijemo levo in po slabem kilometru pridemo v Vavpčo vas. Na koncu vasi zavijemo levo in se po asfaltu začnemo vzpenjati v blag klanec. Od Vavpče vasi do vasi Železno nas Baragova pot popelje skozi prijeten mešan gozd Vavpške gmajne, ki je prepredena s potmi, kolovozi in tudi gozdnimi cestami. Bodimo ZELO POZORNI na skrbno postavljene tablice z Baragovo silhueto, ki nas na vseh križiščih lepo usmerjajo.
- Na koncu asfalta zavijemo desno in po kakih 200 m hoje po kolovozu še enkrat desno. Po 250 m se odcepimo levo na gozdno pot in po približno 200 m zavijemo na odcepu desno. Kakih 50 m po poseki na vrhu hriba zavijemo levo in kmalu po kratkem spustu še enkrat levo. Pot se blago spušča in po 100 m zavijemo desno in kmalu nato levo. Ob poti vidimo ostanke vkopavanja Jugoslovanske ljudske armade (*geozaklad: Baragova pot - Vavpška gmajna*).
- Spuščamo se proti vasi Železno in na koncu vasi dosežemo cesto Dobrnič - Občine - Trebnje. Proti jugu lahko pogledamo proti vasi Železno, pot pa nas popelje severno (desno) le kakih 100 m po asfaltu, ko nasproti odcepa na znano vinorodno območje na hribu Lisec, zavijemo desno dol po kolovozu.
- Sledimo kolovozu do travnikov pod Knežjo vasjo, ki jo zagledamo pred seboj. Baragova pot vodi levo po slabo vidnih kolovozih med travniki in njivami do Knežje vasi, ki jo zagledamo pred seboj. Uporabljamo le shojene poti in ne teptamo trave!
- Ko stopimo na asfalt zavijemo desno do vasi, kjer si lahko ogledamo cerkev svete Neže.
- Pot nadaljujemo po asfaltu proti severu, a le do konca vasi, kjer pred zadnjo hišo zavijemo levo na kolovoz, ki nas popelje med travniki proti zahodnemu robu velikega parkirišča za tovornjake (dobra orientacijske točka).
- Ko stopimo na cesto pod parkiriščem, zavijemo levo in takoj desno za brežino parkirišča. Ob vznožju brežine hodimo proti severu do kolovoza, ki nas po slabih 100 m pripelje do poljske poti. Zavijemo desno in po dobrih 100 m stojimo pred gradičem v Mali vasi (*geozaklad: Baragova pot - Mala vas*).

Cerkev svete Neže: Knežja vas je gručasta vasica na griču ob cesti Trebnje – Dobrnič. V njej je leta 2010 živelo 70 vaščanov. V vasi stoji podružna cerkev sv. Neže, ki se omenja že leta 1526. Jedro prvotne srednjeveške stavbe pa je skrito v pravokotni podolžni ladiji, ki so jo pozneje dvignili in razširili za dve stranski kapeli na južni in severni strani, ter ji dodali ravno zaključen prezbiterij. Notranjščina je v celoti obokana. Obe stranski kapeli, ki sta bili postavljeni hkrati pa sta pokriti s kupolami. Glavni oltar sv. Neže je iz začetka 18. stoletja in spada med tako imenovane zlate oltarje. V letu 2009 ga je v celoti obnovil g. Miran Prodnik iz Ljubljane. V južni stranski kapeli je oltar sv. Notburge iz leta 1697, v severni kapeli pa oltar sv. Izidorja iz druge polovice 18. stoletja. Redna maša v Knežji vasi je štirikrat na leto in sicer na praznik sv. Neže 21.1., na prošnji dan, prvo ali drugo nedeljo v juliju je žegnanje in na Silvestrovo 31.12.

Cerkev svete Neže v Knežji vasi ima srednjeveško stavbno zasnovo in je bila kasneje barokizirana. Cerkev je prvič omenjena leta 1526. Sestavljajo jo pravokotna ladja, kvadratni prezbiterij s križnim obokom iz 17. stoletja, stranski kapeli, zakristija in zvonik.

Glavni cerkveni oltar je iz začetka 18. stoletja, oltar svete Notburge v južni stranski kapeli iz leta 1697, severni stranski oltar svetega Izidorja iz druge polovice 18. stoletja, prižnica pa iz 17. stoletja. Ključ za ogled cerkve dobite v zeleni hiši desno od cerkve. Po pripovedovanju domačinov pa je bilo nad vaško cesto tudi prazgodovinsko gradišče.

Gradič Mala vas: Oče Baragove matere Katarine Jenčič je gradič kupil od grofov Turjaških. V gradiču v Mali vasi (nekoč samostojna vasica, sedaj zaselek v Knežji vasi) se je rodil misijonar in v njem preživel prvi dve leti življenja. Potem so gradič prodali in družina se je preselila v bližnji Trebanjski grad.

Na graščini je tabla z napisom: "*G. Friderik Baraga, rojen v tem gradu 29.6.1797, umrl kot misijonar in škof v Marquette Sever. Ameriki 19.1.1868. Postavil 29.6.1897 Julij Treo, tukaj posestnik.*" V rojstni hiši je urejena Baragova spominska soba.

Jakobova romarska pot (Slovenska vas pri Obrežju – Ljubljana – Trst): V Mali vasi se spet srečamo z Jakobovo potjo, ki pride z Luže, do tja pa z Vrhtrbnja preko vasi Grmada. Iz Male vasi se Jakobova pot nadaljuje proti Selu pri Šumberku in naprej proti Ljubljani.

Jakobovo romarsko pot sta skupaj s prijatelji osnovala zakonca Metodij in Marjeta Rigler. Poiskali so starodavne poti, ki so včasih vodile romarje iz naših krajev na grob apostola Jakoba v Komposteli, Španija. Pot je speljana od Slovenske vasi pri Obrežju in vodi preko Ljubljane do Trsta.

Slovenska Jakobova romarska pot je dolga 297 km, razdeljenih v devet etap in jo je mogoče prehoditi v 14 dneh. Opremljena je z ličnimi, dobro vidnimi, značilnimi školjkami, ki jih opazimo tudi na Baragovi poti.

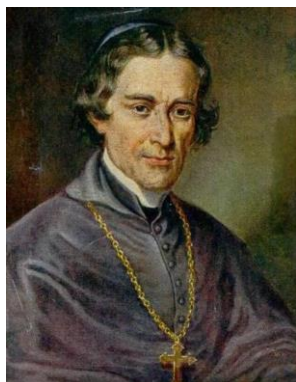
5. Mala vas - Trebnje (6,0 km; 1 ura 30 minut)

- Od Baragove rojstne hiše se napotimo proti glavni cesti, zavijemo desno in takoj levo proti vasi Luža, ki jo dosežemo po 400 m. Odpravimo se do konca vasi (še kakih 200 m) in pred kozolcem zavijemo desno na makadamsko pot, ki nas mimo pašnikov in travnikov pripelje do roba gozda.
- Na robu gozda pot nadaljujemo kar naravnost dol v dolino (pazi na oznake Baragove poti!) proti travniku pred vasjo Grič. Stopimo do vasi, kjer pri znamenju zavijemo desno v klanec.
- Sledimo cesti in na prvem ostrem ovinku zavijemo levo na gozdno pot, ki vodi po ravnem (ne zavijemo desno v klanec!). Po kakih 150 m zavijemo levo navzdol do velikega travnika. Prečkaj travnik do kolovoza, zavij levo in nadaljuj pot v klanec do kapelice. Pravkar smo neopazno prečkali avtocesto, ki je v predoru. Pri kapelici zavijemo levo in po asfaltu dosežemo Belšinj vas.
- Na koncu vasi stopimo na makadamsko cesto, ki po kakih 200 m pripelje do gozdička pod avtocesto. Pot zavije desno proti gozdičku v hrib in kmalu nato na kolovoz. Po kolovozu stopamo po njegovem severnem robu. Pod nami je vas Benečija. Po kakem kilometru pridemo do asfalta, kjer zavijemo desno.
- Po 500 m pridemo do ceste Dobrnič - Grmada - Trebnje, ki ji sledimo do Trebanjskega gradu. Našo pot še - skoraj dobesedno - "zašpilimo" preko cestnega in železniškega nadvoza do župnijske cerkve v Trebnjem.

Verjamemo, da ste na poti uživali v lepoti dolenske pokrajine, da ste občutili prijaznost in gostoljubnost ljudi ob poti in da ste spoznali kraje znamenitega rojaka, misijonarja in škofa Friderika Barago.

Friderik Baraga

Irenej Friderik Baraga (sam prvega imena ni nikoli uporabljal), je slovenski misijonar, škof, popotnik, etnolog in slovničar. Rodil se je 28. junija 1797 v gradiču Mala vas pri Dobrniču na Dolenjskem. Še istega dne je bil krščen v župnijski cerkvi svetega Jurija v Dobrniču. Njegova starša - oče Janez Nepomuk Baraga in mati Marija Katarina Jožefa (rojena Jenčič) - sta imela pet otrok. Oče ni bil bogat, a mati je po smrti svojega očeta podedovala posestvo Mala vas poleg še drugega obsežnega imetja. Bila sta bogaboječa in pobožna ter prizadevna pri preživljanju otrok, da bi jim omogočila dobro izobrazbo.

Leta 1799 so grad Mala vas prodali in se preselili na Trebanjski grad blizu Trebnjega. Mati je umrla leta 1808, oče pa leta 1812, tako je Friderik odraščal v hiši doktorja Jurija Dolinarja, laičnega profesorja v škofijskem semenišču v Ljubljani. Najprej je študiral pravo na Dunaju (tu mu je zelo pomagal Klemen Marija Dvoržak, ki ga je papež Pij X. leta 1909 razglasil za svetnika) in teologijo v Ljubljani.

Duhovnik je postal leta 1823 in bil kaplan v Šmartinu pri Kranju in Metliki. Tedaj je pri nas vladal mrzli janzenizem, ki je Boga prikazoval kot neizprosne sodnika, Baraga pa je ljudem govoril o Bogu, ki je oče in trpi, če vidi, da je njegova ljubezen zavrnjena. O tem je tudi pisal. Slovenskim vernikom je leta 1829 podaril molitvenik 'Dušna paša'.

Ljudje so ga imeli radi, mnogi duhovniki pa ga niso marali, zato je leta 1830 odšel v misijone v Ameriko. Škofa v Cincinnatiju je prosil, naj ga pošlje na sever med Indijance, ki so jih brezvestni belci izkoriščali in uničevali. Spomladi 1831 je odpotoval na sever in 28. maja prispel v Arbres Croche (danes Cross Village) na severovzhodni obali Michiganskega jezera k Indijancem iz rodu Otava. Z njimi je najprej komuniciral s pomočjo tolmača, hkrati pa se učil njihovega jezika in sestavljal slovar in slovnico.

V septembru leta 1833 je prepustil postojanko drugim, sam pa odšel ob Grand River (Veliki reki) in ustanovil novo misijonsko postojanko. Tamkajšnje ljudi so belci skvarili z žganjem in svojo nenravnostjo. Belci so bili besni na Baraga, ker so imeli zaradi njegovih uspehov manj trgovanja z žganjem, in so ga hoteli ubiti. Ob napadu nanj je naredil zaobljubo, da bo vse življenje abinent. Ker je Baraga širil omiko med Indijanci, je bil v napoto tudi državi, ki je pritisnila na škofa, da je moral oditi.

Leta 1835 je izstopil na južni obali otoka La Pointe. Tu so bivali Indijanci plemena Očipve. Zima, ki je nastopila, je bila ostra, Indijanci so odšli v lovišča z manj snega in Baraga je pozimi lahko napisal več knjig, med njimi: 'Premišljevanje štirih poslednjih reči', 'Zgodovina, značaj, šege in navade severnoameriških Indijancev' in za Očipvejce 'Življenje Gospoda Jezusa Kristusa'.

Barago so domačini poimenovali "Duhovnik na krpljah", ker je s tem pripomočkom za hojo po globokem snegu prepotoval na stotine milj, da je v ostrih zimah lahko dosegel oddaljene zaselke. Baraga je preprečeval, da Indijancev niso preselili, jih poučeval kako se sadi in vzgaja sadna drevesa in

jim tako omogočil boljše življenje. Sam je živel skrajno revno. Pred vsakim napornim delom je dolge ure molil.

Da bi knjige lahko tiskal, se je 29. septembra 1836 odpravil v Evropo. Z etnografsko zbirko, ki jo je podaril Deželnemu muzeju v Ljubljani, in monografijo o severnoameriških Indijancih, je tudi naš začetnik etnografije drugih ljudstev. Po vrnitvi ga je škof imenoval za generalnega vikarja za vse tamkajšnje indijansko ozemlje. Leta 1840 je Slovencem spisal knjigo 'Zlata jabolka'.

24. oktobra 1843 se je preselil na novo misijonsko postojanko v L'Ans. Tu je postavil indijansko vasico, ker so belci hoteli Indijance prepoditi v gozdove. S tem si je nakopal sovraštvo belcev in pridobil hvaležnost Indijancev. V L'Ansu je napisal knjigo *Nebeške rože*.

Papež Pij IX. je Baraga 29. julija 1853 imenoval za apostolskega vikarja in 1. novembra 1853 je bil posvečen v škofa v Cincinnatiju. Za sedež vikariata si je izbral Sault Ste. Marie med Gornjim in Michiganskim jezerom. Da bi dobil novih misijonarjev, je prišel v Evropo leta 1854. V istem letu je posvetil prvega duhovnika, pozimi 1854 napisal zadnjo knjigo Indijancem, potem pa se je začelo neprekinjeno misijonsko potovanje. 23. aprila 1857 je bil Gornji Michigan povzdignjen v redno škofijo.

Baraga ni nikoli meril daljav, kadar je šlo za rešitev duš. Večkrat je med potjo spal na snegu, da je prišel do ljudi. Zaradi naporov je začel bolehati, obolel mu je tudi zvesti sluga in Baraga, ki je bil istočasno škof, župnik, cerkovnik, kuhar in sluga, je oslabel. 26. oktobra 1865 ga je zadela rahla kap.

Do kraja izčrpan je sklenil svoje bogato življenje 19. januarja 1868. Pokopan je v kripti stolnice v mestu Marquette. Njegovo življenjsko vodilo je bilo njegovo tudi škofovsko geslo: "*Le eno je potrebno.*"

Škofijski postopek za beatifikacijo misijonarja in škofa Friderika Baraga so vodili v škofiji Marquettu, kjer je deloval. Leta 2012 je kardinalska komisija potrdila junaško stopnjo kreposti škofa Baraga. Tako je papež Benedikt XVI. 10. maja 2012 odobril, da smemo škofa Friderika Baraga klicati častitljivi Božji služabnik. Za njegovo beatifikacijo je potrebno le še priznanje čudeža na njegovo priprošnjo.

Viri:

- Wikipedija: http://sl.wikipedia.org/wiki/Irenej_Friderik_Baraga in http://en.wikipedia.org/wiki/Frideric_Baraga
- Spletna stran škofije Novo mesto: <http://www.skofija-novomesto.si/svetniski-kandidati/friderik-baraga>
- Spletna stran revije Ognjišče: <http://revija.ognjisce.si/index.php/iz-vsebine/pricevalec-evangelija/126-friderik-baraga>

Zapisa: Aleš Čerin in Uroš Primc

Datum: 5.11.2013

Zemljevid Baragove poti (vir: Geopedija)

